

MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASALARI MUHITINI MODERNIZATSIYA QILISH.

G'afforova Zamira

Bucheon universiteti Ta'lim menejmenti magistranti

Annotatsiya: Maktabgacha ta'lim muassasalari muhitini modernizatsiya qilish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Maktabgacha yoshdagi bolalarni zamon talablariga javob beradigan mustahkam bilim va tarbiyani, keng dunyoqarashni, ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirishga yo'naltirilgan yangicha yondashuv aynan ushbu tizimdan boshlanadi. Jamiyat rivojining har bir bosqichida maktabgacha ta'lim muassasalari o'ziga xos yirik o'quv-tarbiyaviy, ma'naviy va madaniy maskan bo'lib xizmat qiladi. Bugungi kunda ushbu muassasalar oldida mana shunday mas'uliyatli vazifalarni yanada mukammal darajada amalga oshirish, bolalar uchun qulay, zamonaviy va xavfsiz, bilim va tarbiya olish uchun ideal sharoitlarni yaratish, ularning salohiyati va qobiliyatini yuzaga chiqarish imkonini beruvchi muhitni tashkil qilish zaruriyatga aylandi. Ushbu tezisda Maktabgacha ta'lim muassasalari muhitini modernizatsiya qilish haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: innovatsion texnologiyalar, zamonaviy pedagogika, tarbiyaviy muhit, interfaol metodlar, bolalar rivojlanishi, didaktik vositalar, raqamli ta'lim, ijtimoiy muhit, ilg'or tajribalar, psixologik xavfsizlik

Birinchi navbatda, maktabgacha ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, me'moriy loyihalashdan tortib, muassasa hududi va ichki inshootlarini zamonaviy talablarga moslashtirish, barcha aloqa va kommunikatsiya tarmoqlarining to'liq va uzluksiz ishlashini ta'minlash muhim. Mazkur yo'nalishda amalga oshirilayotgan ishlar zamonaviy pedagogik texnologiyalardan samarali foydalanish, interfaol metodlarni joriy etish, innovatsion vositalar yordamida bolani rivojlantirish imkoniyatini kengaytirishga xizmat qiladi. Ta'lim muassasalarini modernizatsiya qilishda

mebel va o'quv anjomlarining ergonomik, dizayn jihatidan qulay, xavfsiz va bolalar yoshiga mos holda tanlanishi, jismoniy va ruhiy salomatlik uchun zarur barcha sharoitlarni yaratish asosiy talab sifatida ilgari suriladi. O'qituvchilar, tarbiyachilar va yordamchi xodimlarning malakasi ham zamon talabiga mos ravishda uzluksiz oshirib boriladi. Ular innovatsion metodikalarni mukammal o'zlashtirishi, bolaning individual qobiliyati, qiziqishi va o'ziga xos tomonlarini aniqlab, rivojlantirishga xizmat qilishi lozim [1].

Maktabgacha ta'lim muassasalarida olib borilayotgan modernizatsiya ishlarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng qo'llash ham muhim ahamiyatga ega. Kompyuterlar, interaktiv doskalar, audio va videomateriallardan foydalanish bolalarning o'rganish jarayonini ko'ngillilashiga, ularning mustaqil va ijodiy fikrlash malakalarini rivojlantirishga zamin yaratadi. Bundan tashqari, maktabgacha ta'lim tizimidagi har bir muassasa hududida tozalikka, gigiyenaga, ekologik madaniyatga alohida e'tibor qaratiladi. Muassasalar dizayni har tomonlama qulay, yorqin va bolalar didiga mos bo'lishi, ko'ngilochar va rivojlantiruvchi maydonchalar bilan boyitilishi, tabiatga yaqinlashtirilgan elementlar, o'yin maydonchalari, sport inshootlari va dam olish maskanlari tashkil qilinishi talab qilinadi. Bu orqali bolalarda tabiatni sevishtirish, uni asrash, sog'lom turmush tarziga o'rganish ko'nikmalari shakllanadi. Tarbiyaviy-bolimiylar ishlar yanada sifatli tashkil etilishida muhitni modernizatsiya qilishning o'rnini beqiyos. Muassasada ibtidoiy, bir xil va eskirgan texnika o'rniga zamonaviy, ko'p funksiyali jihozlarning o'rnatilishi tarbiyachilar ishini ham yengillashtiradi. Yangi texnologiyalardan foydalanish so'z boyligini, tafakkurni, matematik hamda kreativ salohiyatni tezroq va samaraliroq rivojlantirish imkoniyatini beradi [2].

O'quv jarayonini modernizatsiyalashda bolalar bandligining to'g'ri tashkil etilishi, ular uchun ko'proq mustaqillik, faollik va tashabbus ko'rsatish

imkoniyatining yaratilishi muhim sanaladi. Har bir bolaning individual rivojlanish sur'atiga mos, moslashtirilgan ta'lim dasturlari va o'quv rejalari ishlab chiqilishi natijasida har bir bola o'zining ichki imkoniyatlari va ehtiyojlarini to'liq namoyon qilish imkoniga ega bo'ladi. Ta'lim muassasasi bilan mahalla, ota-onalar va boshqa hamkor tashkilotlar o'rtasidagi uzviy hamkorlik muhitni modernizatsiya qilishdan kutilayotgan natijalarning muhim omili bo'lib xizmat qiladi. Ota-onalarning muassasa hayotida faol ishtiroki, bolalarning rivojlanish jarayonida o'z mas'uliyatini his etishi, muassasa jamoasi bilan birga farzandining rivojlanish strategiyasini belgilashga turtki bo'ladi. Bu esa barcha ishtirokchilar — bolalar, ota-onalar va pedagoglarni yagona maqsad sari ruhlantiradi, maktabgacha ta'lim muassasasining do'stona va iliq muhitini shakllantiradi. Maktabgacha ta'lim muassasalarida zamonaviy axborot-resurs markazlarini tashkil etish, kutubxonalarni boyitish, turli interaktiv o'yin va treninglarni o'tkazish uchun zamonaviy uskunalar bilan jihozlash ham muhim yo'nalishning biridir. Bu jarayon ilm-fan va texnika sohasidagi so'nggi yangiliklardan samarali foydalanish, bolalarda axborot madaniyatini shakllantirish, raqamli savodxonlikni oshirishga xizmat qiladi [3].

Pedagoglar va tarbiyachilarning metodik mahoratini oshirishda, ularga zamonaviy dasturlar asosida muntazam seminar, trening va master-klasslarni uyushtirish orqali innovatsion axborot vositalarini, yangi pedagogik yondashuvlarni to'g'ri va samarali qo'llashga o'rgatish zarur. Bu nafaqat muassasa nufuzini oshiradi, balki bolalar rivojida yangicha dunyoqarash, ijtimoiy faollik, ijodiy izlanish va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantiradi. Muhitni modernizatsiyalash jarayonida tilda yetarlicha rivojlanmagan, ijtimoiy faolligi past bo'lgan bolalarning ham individual qobiliyatidan kelib chiqib, ularni mustaqil, ishonchli, faol va jamiyatga moslashgan inson qilib tarbiyalashga e'tibor qaratiladi. Shu orqali maktabgacha ta'lim muassasalari bolalarning bir-birlari bilan o'zaro muloqoti,

jamoaga tez moslashuvi, o'z fikrini ochiq ayta olish, mustaqil qaror qabul qilish hamda leaderlik fazilatlarini shakllantirish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Maktabgacha ta'lim muassasalarida muhitni zamonaviylashtirishning asosiy yo'nalishlaridan biri sifatida psixologik xizmatlarning samaradorligini oshirishga ham e'tibor qaratiladi. Bu orqali bolalarning individual qiziqishlari, hissiy holati, shaxsiy o'sishi, tarbiyasidagi psixologik omillar chuqur aniqlanib, o'z vaqtida zarur yordami ko'rsatiladi. Ayni paytda bu kabi xizmatlar bilan nafaqat bolalar, balki ota-onalar va pedagoglar ham doimiy hamkorlikda bo'lishi ta'minlanadi [4].

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim muassasalari faoliyatini tashkil etishda ekologik madaniyat, atrof-muhitni asrash, yashash joylarini ko'kalamzorlashtirish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanishga da'vat etuvchi tarbiyaviy dasturlar ham samarali natija bermoqda. Bolalarda bolalikdanoq tabiatga mehr, vatanparvarlik va ekologik madaniyatni shakllantirish, sog'lom turmush tarziga bo'lgan qiziqishni uyg'otish, kelajak avlodning salomatligi va muvaffaqiyatining kafolatli bo'lishini ta'minlaydi. Tashkil etilayotgan innovatsion muhitda ta'lim va tarbiyani bir-biridan ajratmasdan, muvofiqlikda olib borish, har bir bolaning salohiyatini yuzaga chiqarish, ahloqiy, ma'naviy va ijtimoiy fazilatlari rivojlanishiga e'tibor qaratish dolzarb hisoblanadi. Maktabgacha ta'lim muassasasi – bolaga nafaqat dastlabki bilimlarni, balki insoniylik fazilatlarini, mustaqil hayotga tayyorgarlikni ham o'rgatadigan muassasa bo'lishi lozim. Modernizatsiya jarayonining asosiy talablaridan yana biri — ochiqlik va shaffoflik tamoyillarining joriy etilishi, muassasalardagi har qanday yangilik, islohot, o'zgarishlar va natijalarni doimo monitoring qilish, samaradorlikni baholash, mavjud muammolar o'z vaqtida aniqlanib, ularni tezkor bartaraf etish tizimini yo'lga qo'yishdir. Buyam bo'lsa, kelgusida maktabgacha ta'lim tizimining yanada mustahkam, zamonaviy va raqobatbardosh shakllanishiga olib keladi [5].

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'lim muassasalari muhitini modernizatsiya qilish bugungi kundagi asosiy zaruriyat hisoblanadi. Bu jarayon natijasida, zamonaviy infratuzilmaga ega, innovatsion texnologiyalar bilan boyitilgan, o'qituvchi va tarbiyachilari yuksak malakaga ega, ota-onalari faol hamkorlik qiladigan, bolalar salohiyati va imkoniyatlari to'liq namoyon bo'ladigan ideal maktabgacha ta'lim muassasalari jamiyat taraqqiyotining mustahkam poydevori bo'lib xizmat qiladi. Modernizatsiya orqali bolalarga nafaqat bilim, balki mustaqil hayotga, ijtimoiy hayotga tayyorgarlik, insoniylik fazilatlari, sog'lom va barkamol inson sifatida ulg'ayishi uchun barcha sharoitlar yaratiladi. Shu sababli, maktabgacha ta'lim tizimidagi har bir islohot va yangilik muassasa muhitini rivojlantirish, zamon talablari va bolalar ehtiyojiga moslashtirish yo'lida amalga oshirilmoqda, natijada har bir bola baxtli va sog'lom jamiyat a'zosiga aylanishi uchun zamin yaratiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abduvaliyeva, G. (2019). "Maktabgacha ta'lim muassasalarida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash". O'qituvchi, 3(25), 85-91.
2. Allamjonova, S. (2022). "Maktabgacha ta'lim muassasalarining innovatsion rivojlanish tendensiyalari". Zamonaviy Ta'lim, 14(2), 98-106.
3. Anorboeva, N. (2020). "Maktabgacha yoshdagi bolalar tarbiyasi: ilg'or tajriba va yangicha yondashuvlar". Pedagogika Ilmi, 8(1), 34-39.
4. Bekmurodov, U. (2018). "Maktabgacha ta'lim muassasalarini modernizatsiya qilishning ilmiy asoslari". Pedagogika va psixologiya, 10(2), 51-56.
5. Ergasheva, M. (2021). "Maktabgacha ta'lim muassasalarida pedagogik muhitni rivojlantirish". Ta'lim islohoti, 6(4), 62-69.
6. Karimova, Z. (2017). "Maktabgacha ta'lim tizimi va muassasalari rivoji". Progress ta'lim, 1(7), 22-29.

7. Mirzayeva, D. (2020). "Innovatsion texnologiyalar maktabgacha ta'limda".
Ilm va taraqqiyot, 13(3), 109-115.